

Töörühma moodustamine Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2023-2027 ülesande „Veeteenuse reformi strateegiline teekaart, et tagada ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniteenuse toimepidevus ja jätkusuutlikkus“ elluviimiseks

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenus on otseselt seotud inimeste tervise ja elukvaliteediga. Selleks, et kindlustada elanikele taskukohase hinnaga puhas joogivesi ja nõuetekohane reovee puhastus ning vältida negatiivset keskkonnamõju, tuleb tagada vee-ettevõtete pikaajaline jätkusuutlikkus. Paraku praegu ei ole kõik vee-ettevõtted suutelised tegema investeringuid ja täitma täiendavaid kohustusi, mida on vaja kliimamuutuste mõju leevendamiseks ning, et olla paremini valmis hädaolukordadeks. Koostöös Keskkonnaministeeriumi, Konkurentsiameti (KA), vee-ettevõtjate ja kohalike omavalitsuste (KOV) esindajatega valmis 2022. aastal OECD raport, mis kajastab Eesti veemajanduse kestlikuks muutmise analüüsi, soovitusi ja tegevuskava.

Selleks, et liikuda vee-ettevõtluse sektori jätkusuutlikkuse tagamise suunas soovib OECD alustada järgmiste tegevustega:

- Vee-ettevõtete jätkusuutlikkuse ning ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse osutamise pikaajalise strateegia koostamine.
Strateegias tuleb seada vabatahtlikule konsolideerimisele tähtsajad ning ajaskaala vaheeesmärkidega. Vabatahtlik liitumine ei saa kesta igavesti, tähtsaja möödumisel tuleb näha ette tegevused, mis sellele järgnevad. Üheks võimaluseks nähakse vee-ettevõtete litsentseerimist, veeteenuse hinna modifitseerimist ja muid meetmeid.
- Rahastamise võimaluste leidmine.
Praegune investeringute toetus on suunatud eelkõige piirkondlikele vee-ettevõtetele. Murekohaks on eelkõige väiksemad vee-ettevõtted, mis on rahaliselt ja tehniliselt nõrgemad. Selleks, et motiveerida suuremaid vee-ettevõtteid liitma endaga väiksemad, tuleb näha ette toetusmeetmeid.
- Konkurentsiameti rolli ja vee-ettevõtete teenuse kvaliteedi efektiivsuse suurendamine.
OECD hinnangul tuleks Konkurentsiameti senist rolli suurendada, et lisaks veeteenuse hinna kontrollimisele tegeleks amet ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavade kvaliteedi hindamisega ja sektori suunamisega. Selleks tuleb Konkurentsiametil juhtida vee-ettevõtete konsolideerimiseks vajalikke konsultatsioone ja töötada välja vee-ettevõtete võrdlusindikaatorid ning veeteenuse hinna meetodika, selliselt, et see oleks seotud kavade kvaliteediga ja soodustaks vee-ettevõtete efektiivsuse suurendamist ja innovatsiooni. Samuti veeteenuse hinna ülevaatamiseks soovitatakse kehtestada minimaalne ajavahemik.
- Õigusaktide täiendamine.
Muudatuste protsess eeldab ka vajalike õigusaktide loomist. Ühinemise soodustamiseks tuleb vajadusel täiendada veeteenuse hinnaregulatsiooni ja lisada vee-ettevõtete litsentseerimise nõue.

- Omavalitsuste rolli suurendamine
Vee-ettevõtete suutlikkuse tõstmine ja võimalik ühendamine eeldab suuremat koostööd omavalitsuste vahel. OECD soovitas lisaks ühinemisele arendada vee-ettevõtete vahelist funktsionaalset koostööd, nt inseneri- või IT kompetentsi jagamist, mis samuti eeldab suuremat koostööd.

Sektori jätkusuutlikkuse tegevuskava rakendamiseks taotles Keskkonnaministeerium koostöös Konkurentsiametiga 2022. a sügisel OECD soovitude elluviimiseks rahastust ja sai positiivse vastuse Euroopa Komisjoni reformide ettevalmistamise rahastu TSI programmist, mille kaudu toetatakse vee-ettevõtete reformi ettevalmistamist sh erinevate analüüside teostamist. TSI projekti kestvus on kaks aastat.

Vee-ettevõtluse sektori reformi ettevalmistamiseks moodustame kõrgetasemelise juhtrühma.

Juhrühma ülesandeks on juhtida Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2023-2027 ülesande „Veeteenuse reformi strateegiline teekaart, et tagada ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniteenuse toimepidevus ja jätkusuutlikkus“ elluviimist. Ülesande täitmise tähtaeg on 2025. aasta juuni.

Strateegilise teekaardi koostamiseks tuleb juhtrühmal mh:

- kokku leppida jätkusuutliku veeteenuse valdkonna saavutamiseks eesmärgid ja alaesmärgid koos tähtaegadega,
- kokku leppida jätkusuutliku vee-ettevõtlussektori mudel(id),
- hinnata sektori toetuste vajadusi ja pakkuda välja jätkusuutlikku vee-ettevõtlust arendavad toetusskeemid,
- kokku leppida jätkusuutlikku vee-ettevõtlust toetava veehinna kujundamise meetodika ja vee-ettevõtete võrdlusindikaatorite süsteem,
- kokku leppida ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavade hindamise meetodika, et tagada jätkusuutlikust ja toimepidevust toetavad ÜVVK investeeringud.
- kokku leppida tegevused, mille rakendamisega saab alustada juba teekaardi koostamise ajal.

Veeteenuse reformi strateegilise teekaardi koostamist toetab erinevate analüüside ja kommunikatsiooniga eelmainitud TSI projekt.

Eelnevast lähtuvalt palume Teil hiljemalt 5. juuniks 2023. a nimetada töörühma kõrgetasemeline esindaja ja tema asendusliige. Eesti Vee-ettevõtete Liidult ja Eesti Linnade ja Valdade Liidult palume nimetada kaks esindajat ning kaks asendusliiget. Töörühma kaasame ka valdkonna eksperte.

Palume arvestada, et esimene juhtrühma kohtumine on planeeritud 26. juunile.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristen Michal
Kliimaminister

Sama: Justiitsministeerium, Sotsiaalministeerium, Konkurentsiamet, Keskkonnainvesteeringute Keskus, Eesti Vee-ettevõtete Liit, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Eesti Omanike Keskliit, Eesti Vee- ja Kanalisatsiooni Inseneride Selts

Tatjana Rõõm, 626 2856
tatjana.room@envir.ee